

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.410.006.03.2018
P/18/023

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu
ul. Dożynkowa 9H, 61-662 Poznań
T +48 61 655 62 00, F +48 61 655 62 01
lpo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/023 - Transfer wiedzy i technologii poprzez spółki jednostek naukowych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Zbigniew Truszkowski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/53/2018 z dnia 21 marca 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Spółka Celowa Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu spółka z o.o. ul. Powstańców Wlkp., 16,61-895 Poznań (dalej Spółka albo Przedsiębiorstwo)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jakub Jasiczak, Prezes Zarządu (dalej: Prezes) (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

W okresie lat 2014-2017 Spółka prowadziła działalność zgodnie ze swoimi celami statutowymi. W tym czasie Spółka podjęła działania zmierzające do komercjalizacji trzech wybranych rozwiązań (technologii) wypracowanych na Wydziale Towaroznawstwa Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu (dalej: UEP albo Uczelnia). Podejmowane przez spółkę działania były ukierunkowane na współpracę z podmiotami zewnętrznymi i doprowadziły do zrealizowania 132 projektów doradczo-badawczych dla 82 przedsiębiorstw i instytucji, finansowanych ze środków własnych Przedsiębiorstwa. Wśród projektów zrealizowanych w 2017 r. znalazły się prace zawierające autorskie innowacyjne rozwiązania, które dla sześciu firm miały charakter strategiczny. Działalność Spółki przyniosła oczekiwane efekty. W badanym okresie Spółka osiągała dodatni wynik finansowy a sytuacja finansowa i majątkowa spółki była stabilna.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły niezetelności niektórych danych, zamieszczonych w sprawozdaniach finansowych złożonych za lata 2015, 2016 i 2017.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działalność spółki celowej

Opis stanu faktycznego

1.1. Od chwili zawarcia umowy spółki², funkcję Prezesa Spółki (dalej: Zarząd)³, pełniła osoba posiadająca odpowiednie przygotowanie merytoryczne

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie

² Akt notarialny z dnia 07.08.2014; nr Rep. A.8477/2014.

³ Zarząd jednoosobowy.

i doświadczenie zawodowe. Prezes przed objęciem tej funkcji stworzył i prowadził największą w Polsce platformę szkoleniową dla naukowców PortalNaukowca.pl (zarządzanie B+R⁴, komercjalizacja wyników), współtworzył Strategię UEP na lata 2013-2020; prowadził wykłady i ćwiczenia z przedmiotów Zarządzanie Produktem oraz Marketing Innowacji. Był także trenerem przedsiębiorczości w projektach Poznańskiego Parku Naukowo-Technologicznego (Pierwszy Krok we Własny Biznes, TechnoInQbacja, Biostart). Do dnia zakończenia kontroli w jednostce skład Zarządu Spółki nie ulegał zmianie.

(dowód: akta kontroli str. 10-12)

1.2. Spółka nie posiadała biznesplanu. Idea funkcjonowania Spółki zawierająca cel, zakres i charakterystykę działania, została wypracowana między listopadem a majem 2013-2014 r., w trakcie realizacji projektu Spin-Tech⁵, mającego na celu m.in. ocenę potencjału komercjalizacyjnego własności intelektualnej (IP) Uczelni oraz wypracowanie rozwiązań prawnych i księgowych spółki. Koncepcja ta stanowiła załącznik do dokumentacji przedstawionej w maju 2014 r. Senatowi Uczelni, w związku z koniecznością wyrażenia przez niego zgody na powołanie Spółki. Poza transferem wiedzy i technologii wypracowanych przez studentów i pracowników naukowych Uczelni, ww. strategia przewidywała: inicjowanie i koordynowanie komercyjnych projektów realizowanych przez międzywydziałowe zespoły studentów, inicjowanie i koordynowanie interdyscyplinarnych projektów doradczo-badawczych, realizowanych przez międzywydziałowe zespoły naukowców, a także realizację projektów unijnych w partnerstwie z UEP, przedsiębiorstwami oraz innymi szkołami wyższymi. Założenia te zostały uwzględnione w obowiązującej umowie Spółki. Kierunek i sposoby działania Spółki wyznaczone zostały także poprzez realizację projektu Spin-Tech (faza B) „Od centrum usług do KREATORa IP w Spółce Celowej UEP”⁶, Projekt ten zakładał efektywne przejście z dotychczasowego modelu funkcjonowania - modelu Centrum Usług (pozyskiwanie z biznesu projektów badawczo-doradczych, ich koordynacja i rozliczanie) - do modelu Kreatora IP⁷ (m.in. tworzenie akademickich spółek odpryskowych, współtworzenie centrów B+R w przedsiębiorstwach, inicjowanie kierunków badawczych uczelni). Projekt ten zakładał też rozwój relacji między Spółką i Uczelnią m.in. poprzez opracowanie procedury oceny atrakcyjności wyników naukowych w celu sprawnej weryfikacji potencjału komercjalizacyjnego wyników badań prowadzonych w UEP oraz opracowanie szczegółowych zasad współpracy w ramach komercjalizacji bezpośredniej (zarządzanie IP) oraz zasad komercjalizacji pośredniej.

Wniosek o dofinansowanie projektu pn. Od centrum usług do KREATORa IP w Spółce Celowej UEP, negatywnie oceniło NCBR ⁸. Prezes wyjaśnił, że zaistniała sytuacja (uwzględniona także w koncepcji zaprezentowanej Senatowi Uczelni) spowodowała konieczność ukierunkowania działań Spółki na samodzielne pozyskiwanie i realizowanie projektów doradczo-badawczych. Podkreślił przy tym, że idea rozwoju Spółki, zakładająca przechodzenie z modelu Centrum Usług do

⁴ Dalej również: działalność badawczo-rozwojowa. Działalność twórcza obejmująca badania naukowe lub prace rozwojowe, podejmowana w sposób systematyczny w celu zwiększenia zasobów wiedzy oraz wykorzystania zasobów wiedzy do tworzenia nowych zastosowań (art. 2 pkt 6 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki, Dz. U. z 2018 r. poz. 87).).

⁵ Projekt nr K1/PJB1/3/25NCBR/13 - grant Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (dalej: NCBR).

⁶ Wniosek Zarządu Spółki z 30 kwietnia 2015 r. do NCBR o dofinansowanie fazy B projektu Spin-Tech.

⁷ Według definicji Prezesa: Model Kreatora IP (w odniesieniu do spółek celowych uczelni, powołanych w myśl ustawy celem komercjalizacji wyników badań oraz realizacji transferu wiedzy pomiędzy uczelnią a otoczeniem gospodarczym) - sposób działania polegający na pozyskiwaniu i realizacji projektów badawczo-rozwojowych na potrzeby przedsiębiorstw i instytucji publicznych, skutkujących powstaniem nowatorskich koncepcji i rozwiązań o charakterze strategicznym, a także sprzyjających rozwojowi relacji z partnerami zewnętrznymi oraz inicjowaniu nowych kierunków badań w uczelni.

⁸ Decyzja nr DZP/SPIN-TECH1/192/2015 z dnia 9 lipca 2015 r.

modelu Kreatora IP, będzie nadal kontynuowana, jednakże zakończenie tego procesu wymaga większej ilości czasu, bo jest on realizowany bez wsparcia finansowego z dotacji celowej.

(dowód: akta kontroli str. 13-25, 26-39, 40-57, 58-72, 75-82)

W 2016 r. Spółka wraz ze spółką celową Politechniki Gdańskiej Excento podpisała umowę z NCBR na realizację projektu e-Pionier, wspierającego uzdolnionych programistów na rzecz rozwiązywania zidentyfikowanych problemów społecznych lub gospodarczych. W kwietniu 2018 r. spółki uzyskały pozytywną rekomendację na dofinansowanie II edycji projektu.

Jednoroczne plany działań i zamierzeń Spółki, Zarząd prezentował i omawiał z Radą Nadzorczą na każdym pierwszym posiedzeniu w nowym roku obrachunkowym, odpowiednio: 18 marca 2015 r., 22 stycznia 2016r. i 13 lutego 2017 r.

Od 2017 r. Rada Nadzorcza formułowała roczne cele menedżerskie dla Zarządu Spółki, które były powiązane z wysokością przychodów netto ze sprzedaży oraz rentownością sprzedaży.

(dowód: akta kontroli str. 73-82)

W chwili powstania Spółki Uczelnia dysponowała technologiami zabezpieczonymi prawem własności przemysłowej (głównie 20 patentów i zgłoszeń patentowych na Wydziale Towaroznawstwa) oraz wiedzą będącą efektem zrealizowanych grantów badawczych (tzw. miękkie know-how), która także mogła być przedmiotem komercjalizacji.

Prezes wyjaśnił, że w trakcie realizacji przez UEP projektu Spin-Tech K1/PJB1/3/25NCBR/13, w okresie od listopada 2013 r. do października 2014 r. zespół projektowy przeprowadził ponad 50 wywiadów indywidualnych z autorami prac i grantów. Na podstawie analizy potencjału komercjalizacyjnego Uczelni, dokonano wyboru 20 projektów, które poddano audytowi innowacyjności w obszarze wiedzy - know-how (9 audytów) oraz technologii (11 audytów). Podkreślił, że efektem ww. audytu innowacyjności było zlecenie przeprowadzenia siedmiu wycen technologii, cechujących się dużym stopniem zaawansowania i potencjałem rynkowym⁹.

(dowód: akta kontroli str. 77-78, 138-143)

1.3. W akcie założycielskim spółki określono, że jej celem jest podejmowanie działań w zakresie komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych UEP, polegających w szczególności na oferowaniu podmiotom gospodarczym wyników badań naukowych zrealizowanych na UEP, uzupełnionych o rekomendacje dotyczące ich praktycznego wykorzystania. Wskazano ponadto, że celem działalności spółki jest także podejmowanie działań instytucji otoczenia biznesu oraz podejmowanie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym UEP, polegających w szczególności na: wdrażaniu w przedsiębiorstwach zleconych opracowań lub rozwiązań będących wynikiem badań naukowych wykonanych na UEP, oferowaniu usług doradczych i eksperckich dla podmiotów zewnętrznych, oferowaniu dedykowanych usług edukacyjnych, wykonywanie prac rozwojowych i badań naukowych na zlecenie przedsiębiorstw służących rozwiązywaniu

⁹ 1. Organiczno-nieorganiczne materiały hybrydowe na bazie żelatyny. 2. Monitorowanie zasobów głębokiego Internetu. 3. Elektrochemiczny biosensor DNA do oceny uszkodzeń kwasów nukleinowych. 4. Konfigurowalne Aplikacje Wirtualnej i Wzbogaconej Rzeczywistości. 5. Nanokompozytowy pochłaniacz tlenu. 6. Surfaktanty o właściwościach biobójczych i biodegradowalnych. 7. Preparaty probiotyczne dla trzody chlewnej i drobiu (technologia w fazie rozwoju).

problemów rynkowych, technologicznych i zarządczych, tworzeniu spółek spin-off¹⁰, identyfikowaniu potencjalnych klientów UEP w kontekście komercyjnej oferty Uczelni oraz optymalizacji sposobów komercjalizacji wyników badań naukowych UEP.

(dowód: akta kontroli str. 13-25)

Ustalony w akcie założycielskim przedmiot działalności spółki obejmował m.in. badania naukowe i prace rozwojowe, działalność: związaną z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki, usługową w zakresie informacji oraz działalność firm centralnych i doradztwo związane z zarządzaniem, a także: badania i analizy techniczne, reklamę, badania rynku i opinii publicznej, pozostałą działalność profesjonalną, naukową i techniczną, gdzie indziej niesklasyfikowaną, dzierżawę własności intelektualnej i podobnych produktów, z wyłączeniem prac chronionych prawem autorskim, i pozaszkolne formy edukacji. Faktyczna działalność spółki nie wykraczała poza przedmiot działalności ujęty w akcie założycielskim.

(dowód: akta kontroli str. 15-16)

1.4. Na podstawie wyników ww. wywiadów indywidualnych z twórcami, 20 audytów innowacyjności oraz siedmiu wycen technologii, przygotowano ofertę rynkową Spółki skierowaną do przedsiębiorstw. Składała się na nią 21 produktów, zawierających m.in.: sześć rozwiązań technologicznych. Oferta ta została zaprezentowana na stronie internetowej Spółki. W pierwszej połowie 2015 r. Prezes zorganizował 27 spotkań z zespołami naukowymi w ramach Katedr UEP, poświęconych prezentacji Spółki i wskazywaniu potencjalnej przydatności rynkowej wyników badań, realizowanych w katedrach. Prowadził także indywidualne spotkania z naukowcami, na których dyskutowano o ww. zagadnieniach.

(dowód: akta kontroli str. 77-81)

Ofertę naukową zamieszczoną na stronie Spółki promowano za pomocą emailingu bezpośredniego do przedsiębiorstw oraz wybranych funduszy inwestycyjnych. Trzy wybrane technologie prezentowane były indywidualnie przedsiębiorstwom branżowym. Elektrochemiczny biosensor DNA prezentowano dwóm laboratoriom oraz producentowi urządzeń laboratoryjnych. Z technologią nanokompozytowego pochłaniacza tlenu zapoznano trzy firmy produkujące żywność.

(dowód: akta kontroli str. 79, 103-123)

Prezes wyjaśnił, że niewielka ilość wyników badań naukowych i prac rozwojowych Uczelni oraz ich gotowość rynkowa, nie wymagały poszukiwania inwestorów, w tym zagranicznych, do wspólnego prowadzenia przedsięwzięć ukierunkowanych na ich komercjalizację. Spółka przedstawiała natomiast swoją ofertę w tym zakresie krajowym funduszom Venture Capital¹¹. Złcone wyceny technologii, ich potencjał i gotowość rynkowa spowodowały, że nie podejmowano próby sprzedaży wyników badań naukowych za granicą. Dodał, że istnieje ograniczona podaż wyników gotowych do sprzedaży. Wynika ona z faktu, że nauki ekonomiczne nie wytwarzają technologii o wysokim poziomie gotowości technologicznej. Zaznaczył przy tym, że produkty naukowe Uczelni to tzw. miękka wiedza - nowe modele, koncepcje - której

¹⁰ Spin-off; nowe przedsiębiorstwo, które zostało założone przez pracownika/ów przedsiębiorstwa macierzystego lub innej organizacji (np. laboratorium badawczego, szkoły wyższej), wykorzystując w tym celu intelektualne oraz materialne zasoby organizacji macierzystej. Firmy spin-out są kapitałowo lub operacyjnie powiązane z organizacją macierzystą (Słownik innowacji na www.pi.gov.pl).

¹¹ Średnio i długoterminowe inwestycje w przedsiębiorstwa niepubliczne znajdujące się we wczesnych fazach rozwoju (obciążone wysokim ryzykiem niepowodzenia inwestycji), połączone ze wsparciem menedżerskim (w zakresie optymalizacji procesów biznesowych czy podniesienia jakości zarządzania), prowadzone przez wyspecjalizowane podmioty (fundusze venture capital). Celem inwestycji venture capital jest osiągnięcie zysku wynikającego z przyrostu wartości przedsiębiorstwa przez odsprzedaż jego akcji lub udziałów po upływie określonego okresu.

wartość tkwi bardziej w działaniach wdrożeniowych, niż w klasycznych transakcjach sprzedaży. Podkreślił też, że do braku sukcesów w zakresie komercjalizacji wyników badań przyczyniło się nieprzyznanie przez NCBR w lipcu 2015 r. finansowania fazy B projektu Spin-Tech, co wobec ograniczonych środków finansowych, zmusiło Spółkę do działania w oparciu o model samofinansowania.

(dowód: akta kontroli str. 78-79)

W dniach 3-4 lutego 2016 r. Spółka, jako pomysłodawca, zorganizowała spotkanie prezesów i członków zarządów 21 spółek celowych uczelni publicznych i instytutów z całego kraju, z siedmioma dużymi firmami i instytucjami z Wielkopolski, które miało służyć nawiązaniu współpracy w ramach konkretnych projektów badawczych.

Główne działania marketingowe zmierzające do osiągnięcia celu Spółki, wykonywano poprzez bezpośrednie spotkania z przedsiębiorcami oraz przedstawicielami administracji publicznej, podczas których omawiano możliwości współpracy oraz wypracowywano pomysły na projekty doradczo-badawcze. W latach 2014-2017 ponad 80% zrealizowanych projektów było efektem bezpośredniej współpracy z przedsiębiorstwami.

(dowód: akta kontroli str. 80-81)

W latach 2014-2017 Spółka zrealizowała 132 projekty doradczo-badawcze dla 82 firm i instytucji publicznych. Do ich realizacji zatrudniono 140 osób - studentów oraz ponad 60 pracowników ze stopniami naukowymi ze wszystkich wydziałów UEP. Udział projektów spełniających założenia Modelu Kreatora IP wzrastał, od jednego projektu w roku 2014 do siedmiu projektów w roku 2017. Projekty te koncentrowały się na kwestiach rozwoju strategicznego (m.in. opracowanie nowych produktów, kreowanie nowych modeli biznesowych, tworzenie strategii rozwoju i B+R).

(dowód: akta kontroli str. 82, 124-137, 144-540)

Prezes wskazał, że projekty wymagały tworzenia interdyscyplinarnych, międzykatedralnych zespołów oraz opracowania niestandardowej metodyki badań. Umożliwiały jednocześnie wprowadzenie nowych mechanizmów rozliczania się z zamawiającym (m.in. udział w zyskach, success fee, współtworzenie spółki odpryskowej). Zaznaczył też, że wśród projektów zrealizowanych w 2017 r. znalazły się projekty zawierające autorskie innowacyjne rozwiązania, które dla siedmiu firm, miały charakter strategiczny i były one finansowane ze środków własnych przedsiębiorstw, bowiem poziom nakładów prywatnych na działalność B+R w skali kraju jest niewielki. Wyniki i doświadczenia z tych projektów pozwalały definiować nowe kierunki badań realizowanych w katedrach (finansowanych m.in. ze środków Narodowego Centrum Nauki oraz NCBR) oraz zwiększały szanse na wytwarzanie w przyszłości wyników badań o dużym potencjale rynkowym. Dodał, że specyfika badań realizowanych w naukach ekonomicznych, tj. przewaga „miękkich rezultatów” (koncepty i modele stanowiące bazę do ew. wdrożeń rynkowych) nad „rozwiązaniami twardymi” (technologie i patenty gotowe do sprzedaży), sprawia, iż głównym obszarem działania Spółki jest pozyskiwanie i prowadzenie projektów rozwojowych, w których kluczową rolę odgrywa know-how pracowników naukowych i studentów Uczelni.

(dowód: akta kontroli str. 82)

UEP nie zawierał ze Spółką umowy na zarządzanie prawami do wyników badań. Spółka nie była odpowiedzialna za monitorowanie statusu praw własności intelektualnej oraz uiszczanie opłat za kolejne okresy ochronne.

W drugiej połowie 2017 r. Spółka, w związku z wprowadzeniem na Uczelni rejestru projektów badawczych i wyników badań, przedstawiła władzom Uczelni ofertę prowadzenia monitoringu rejestru wyników badań pod kątem oceny ich atrakcyjności i potencjału rynkowego. Do dnia zakończenia kontroli w jednostce, władze Uczelni nie odpowiedziały na ww. ofertę.

(dowód: akta kontroli str. 846)

1.5. W okresie od 7 sierpnia 2014 r. do 21 czerwca 2016 r. Rada Nadzorcza (dalej: RN) Spółki w składzie trzech osób, powołana na czteroletnią kadencję przez Wspólnika Spółki, wykonywała swoje obowiązki w składzie: dr hab. Cezary Kochalski, prof. nadzw. UEP - Przewodniczący RN Spółki (specjalizacja: analiza ekonomiczna, analiza finansowa, controlling, zarządzanie strategiczne), dr hab. inż. Anna Gliszczyńska-Świąło, prof. nadzw. UEP - Wiceprzewodnicząca RN (specjalizacja: instrumentalne metody oceny jakości i bezpieczeństwa żywności); oraz dr hab. Jarosław Kubiak, prof. nadzw. UEP - Członek RN (specjalizacja: finanse przedsiębiorstw, zarządzanie płynnością finansową, planowanie finansowe w przedsiębiorstwie).

(dowód: akta kontroli str. 551-552)

W 2016 r. w związku z wyborem nowych władz Uczelni, uchwałą nr 9/2016 r.¹² zwyczajnego zgromadzenia wspólników Spółki powołano dwóch nowych członków RN. Tym samym, w okresie od 21 czerwca 2016 roku do dnia zakończenia kontroli w Spółce, w skład RN wchodziło: dr hab. Sławomir Kalinowski, prof. nadzw. UEP - Przewodniczący RN Spółki (specjalizacja: mikroekonomia, ekonomia eksperymentalna, teoria gier, finanse przedsiębiorstw), dr hab. Małgorzata Bartosik-Purgat, prof. nadzw. UEP - Wiceprzewodnicząca RN (specjalizacja: kulturowe uwarunkowania biznesu międzynarodowego, międzynarodowe badania marketingowe) oraz dr hab. Jarosław Kubiak, prof. nadzw. UEP - Członek Rady Nadzorczej.

(dowód: akta kontroli str. 551, 713)

1.6. W latach 2014-2017 RN odbyła 12 posiedzeń, na których analizowano wyniki finansowe Spółki. Jej członkowie zapoznawali się z bieżącymi działaniami spółki oraz planami i zamiarami Zarządu na kolejny okres. Przedmiotem oceny RN były także wykonane i planowane przez Zarząd działania, w zakresie współpracy z kadrą naukową.

(dowód: akta kontroli str. 554-679)

1.7. RN, zgodnie z wymogami określonymi w art. 219 § 3 Kodeksu spółek handlowych¹³ dokonywała oceny sprawozdań Zarządu z działalności Spółki, sprawozdań finansowych za każdy rok obrotowy oraz składała Zwyczajnemu Zgromadzeniu Wspólników (dalej: ZZW), coroczne pisemne sprawozdanie z wyników tych ocen. W badanym okresie RN podjęła m.in. dziewięć uchwał w sprawie: zatwierdzenia bilansu wraz z rachunkiem zysków i strat¹⁴, udzielenia skwitowania Zarządowi¹⁵ i zadysponowania zysku Spółki za lata 2014-2016¹⁶. Ww. uchwały zawierały wnioski do ZZW o: zatwierdzenie bilansu wraz z rachunkiem

¹² Z dnia 21 czerwca 2016 r.

¹³ Dz. U. z 2017 r. poz. 1577, ze zm. Dalej: Ksh.

¹⁴ Odpowiednio: uchwały nr 02/06/2015 RN Spółki z dnia 22 czerwca 2015 r., nr 03/05/2016 RN Spółki z dnia 23 maja 2016 r. i nr 01/06/2017 RN Spółki z dnia 2 czerwca 2017 r.,

¹⁵ Odpowiednio: nr 03/06/2015 RN Spółki z dnia 22 czerwca 2015 r., nr 04/05/2016 RN Spółki z dnia 23 maja 2016 r. i nr 02/06/2017 RN Spółki z dnia 2 czerwca 2017 r.

¹⁶ Odpowiednio: nr 04/06/2015 RN Spółki z dnia 22 czerwca 2015 r., nr 05/05/2016 RN Spółki z dnia 23 maja 2016 r. i nr 03/06/2017 RN Spółki z dnia czerwca 2017 r.

zysków i strat, udzielenie skwitowania Zarządowi i przeznaczenie zysku na zwiększenie kapitału zapasowego Spółki za lata 2014-2016.

RN podejmowała także uchwały w sprawie: ustalenia wysokości premii miesięcznej w wynagrodzeniu Prezesa, zatwierdzenia kontraktu menedżerskiego Prezesa, systemu wynagradzania Prezesa i jego premii rocznej gotówkowej oraz umowy o świadczenie przez niego usług w zakresie zarządzania¹⁷.

(dowód: akta kontroli str. 554-679)

1.8. W badanym okresie nie wystąpiły okoliczności obligujące Zarząd do podjęcia działań wskazanych w art. 233 Ksh.

(dowód: akta kontroli str. 762-818)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Działania podejmowane przez spółkę były zgodne z przedmiotem jej działalności i zmierzały do wdrażania wyników badań naukowych i prac rozwojowych oraz wykonywania projektów doradczo-badawczych służących rozwiązywaniu w przedsiębiorstwach określonych problemów rynkowych, technologicznych i zarządczych. Prowadzone negocjacje warunków komercjalizacji nie przyniosły jednak spodziewanych efektów, ze względu na niewielką podaż wyników badań gotowych do sprzedaży, spowodowaną niewytwarzaniem przez nauki ekonomiczne, rozwiązań technologicznych, stanowiących przedmiot ochrony patentowej i gotowych do sprzedaży. Zarząd prowadził intensywne działania marketingowe wśród przedsiębiorców i przedstawicieli administracji publicznej, skutkujące wypracowaniem koncepcji projektów doradczo-badawczych, które w 80% zostały zrealizowane.

2. Efekty działalności spółki celowej

Opis stanu
faktycznego

2.1. W okresie lat 2014-2017, w sprawozdaniach finansowych, Spółka nie wykazywała żadnych aktywów trwałych. W poszczególnych latach badanego okresu, w bilansach Spółki po stronie aktywów i pasywów wykazywano sumy bilansowe w kwotach odpowiednio: 39.575,79 zł, 179.172,18 zł, 286.512,06 zł oraz 189.681,89 zł. W aktywach obrotowych wykazano kwoty odpowiednio: 39.575,79 zł, 179.172,18 zł, 286.512,06 zł i 189.681,89 zł. Sumy kapitałów własnych wynosiły odpowiednio: 20.484,89 zł, 55.584,01 zł, 70.391,55 zł i 87.746,67 zł. Zobowiązania krótkoterminowe w tym okresie wynosiły odpowiednio: 19.090,90 zł, 123.588,17 zł, 216.120,51 zł i 101.935,22 zł.

(dowód: akta kontroli str. 762-808)

W poszczególnych latach okresu 2014-2017 rachunki zysków i strat wykazywały przychody netto ze sprzedaży w kwotach, odpowiednio: 62.961,85 zł, 712.845,83 zł, 840.222,74 zł, i 943.121,66 zł oraz zyski netto w kwotach odpowiednio: 484,89 zł, 35.099,12 zł, 14.807,54 zł i 17.355,12 zł.

W strukturze przychodów dominowały przychody z: projektów doradczo-badawczych, ekspertyz i opinii oraz dedykowanych szkoleń, które stanowiły odpowiednio: 70%, 20% i 10% wartości wszystkich przychodów Spółki.

(dowód: akta kontroli str. 762-808)

¹⁷ Umowa o świadczenie usług w zakresie zarządzania, zawarta w dniu 1 grudnia 2017 r. pomiędzy RN a Prezesem

W badanym okresie koszty działalności operacyjnej, w tym: zużycie materiałów i energii, usługi obce oraz wynagrodzenia wynosiły: w 2014 r. odpowiednio: 342,80 zł, 9.260,36 zł i 52.589,85 zł; w 2015 r. odpowiednio: 20.545,86 zł, 141.922,93 zł i 502.603,99 zł; w 2016 r. odpowiednio: 5.733,47 zł, 376.362,68 zł, i 423.537,00 zł; w 2017 r. odpowiednio: 5.660,34 zł, 413.190,90 zł oraz 487.338,19 zł.

(dowód: akta kontroli str. 762-808)

Struktura aktywów Spółki zawierała wyłącznie aktywa obrotowe. W badanym okresie aktywa obrotowe Spółki tj. należności krótkoterminowe z tytułu dostaw i usług o okresie spłaty do 12 miesięcy oraz środki pieniężne w kasie i na rachunkach posiadały podobne wartości.

W strukturze pasywów dominował udział zobowiązań ogółem, który wynosił od 48,24% do 75,43% ich wartości. Odnotowano coroczny wzrost wartości wskaźnika „Kapitał zapasowy / Kapitał (fundusz) własny”, który w 2017 r. osiągnął wartość 57,43%. Dynamika zmian aktywów i pasywów wykazała, że w okresie lat 2016-2017 spadek należności krótkoterminowych był większy niż spadek wartości środków pieniężnych, co wskazywało na prawidłowe działania w zakresie finansów Spółki. W pasywach odnotowano stały wzrost wartości kapitału (funduszu) własnego.

(dowód: akta kontroli str. 810-818)

W okresie lat 2014-2017 płynność finansowa, była wystarczająca i nie stanowiła ryzyka utraty zdolności do kontynuowania działalności. Spółka posiadała aktywa obrotowe, łącznie wystarczające na spłatę wszystkich zobowiązań. Wskaźnik gotówkowej płynności finansowej, tj. iloraz środków pieniężnych do zobowiązań ogółem wykazywał, że Spółka była w stanie regulować co najmniej 61% wszystkich swoich zobowiązań aktywami o najwyższym stopniu płynności. Wszystkie wskaźniki rentowności posiadały wartości dodatnie; Spółka była rentowna i dostarczała właścicielowi wartości dodanej.

(dowód: akta kontroli str. 810-818)

Ze struktury przychodów i kosztów w badanym okresie wynika, że koszty działalności operacyjnej były stabilne i wynosiły od 97,25% do 97,72% przychodów z działalności operacyjnej. W strukturze przychodów operacyjnych dominowały koszty wynagrodzeń. W okresie lat 2014, 2015, 2016 i 2017 Spółka przeznaczyła na wynagrodzenia odpowiednio: 52.589,85 zł, 502.603,99 zł, 423.537,00 zł i 487.338,19 zł; z tego na wynagrodzenia dla Prezesa odpowiednio: 1.500,00 zł, 54.600,00 zł, 59.600,00 zł i 58.453,78 zł oraz na wynagrodzenia dla osób biorących udział w ww. projektach z tytułu wykonania przez nie usług określonych w umowach cywilno-prawnych; odpowiednio: 51.089,85 zł, 448.003,99 zł, 363.937,00 zł i 425.301,48 zł. Wynagrodzenie członkom RN, w łącznej wysokości 3.582,93 zł po raz pierwszy wypłacono w 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 809, 810-818)

2.2. Spośród celów planowanych i przedstawianych na posiedzeniach RN, Spółka zrealizowała cele związane z prognozowanym wzrostem przychodów netto ze sprzedaży w każdym kolejnym roku obrotowym. Spółka pogłębiła współpracę z wybranymi partnerami biznesowymi oraz pozyskała zewnętrzne środki na B+R w partnerstwie z uczelnią techniczną (projekt e-Pionier z Politechniką Gdańską).

(dowód: akta kontroli str. 822)

2.3. Spółka nie utworzyła nowych spółek, gdyż nie dysponowała rozwiązaniami (wynikami badań prowadzonych w Uczelni) uzasadniającymi zakładanie tzw. spółek

odpryskowych. Prezes poinformował, że charakter badań prowadzonych na uczelni ekonomicznej powoduje, że większą szansę na realizację rynkową mają projekty doradcze (wdrożenia w firmach) bazujące na wynikach badań oraz sprzedaż wyników w drodze licencjonowania. Prezes wyjaśnił, że Spółka nie obejmowała udziałów w istniejących już spółkach z powodu niskiego kapitału zakładowego i braku wolnych środków pieniężnych.

(dowód: akta kontroli str. 821)

2.4. Na podstawie wyceny wybranych technologii, Zarząd skierował do komercjalizacji następujące projekty: preparaty probiotyczne dla trzody chlewnej i drobiu, elektrochemiczny biosensor DNA do oceny uszkodzeń kwasów nukleinowych i nanokompozytowy pochłaniacz tlenu.

Prezes wyjaśnił, że dwóch pierwszych projektów nie udało się skomercjalizować z powodu nieuregulowanych praw własności i ze względu na postawę twórców tych rozwiązań, którzy nawiązywali samodzielne kontakty z firmami i nie wykazywali determinacji do podejmowania działań biznesowych. Efektu nie przyniosły też dodatkowe nakłady pracy związane z biosensorem DNA, pomimo opracowania dla przedsiębiorstw szczegółowego planu przekształcenia technologii w produkt rynkowy. Nanokompozytowy pochłaniacz tlenu, po dwóch latach badań i testów wdrożeniowych, zleconych Spółce przez zainteresowany podmiot, znajduje się w końcowej fazie testów. Prezes wyjaśnił, że pozytywna ocena tej technologii, z dużym prawdopodobieństwem spowoduje jej sprzedaż w formie licencji jednemu z największych w kraju producentów spożywczych.

(dowód: akta kontroli str. 845-846)

2.5. Spółka nie podpisywała umów z inwestorami zewnętrznymi z powodu nieposiadania oczekiwanych przez nich rozwiązań, cechujących się wysokim poziomem gotowości technologicznej, i braku produktów wcześniej sprawdzonych na rynku.

(dowód: akta kontroli str. 822)

2.6. Spółka do dnia zakończenia kontroli nie udzieliła licencji i nie uzyskała z tego tytułu przychodów.

(dowód: akta kontroli str. 822)

2.7. W okresie lat 2014-2017 r. Spółka nie wypłacała dywidendy Uczelni. Wypracowane w każdym roku obrotowym zyski, w drodze uchwały podejmowanej przez ZZW, przekazywano na kapitał zapasowy, w celu zwiększania płynności finansowej Spółki.

(dowód: akta kontroli str. 822)

Wśród barier prawnych lub systemowych utrudniających skuteczne funkcjonowanie Spółki, Prezes wymienił brak presji i odpowiednich bodźców dla naukowców, w celu podejmowania przez nich wysiłku komercjalizacji wyników prowadzonych przez nich badań. W jego ocenie, odpowiednim narzędziem byłoby wprowadzenie do systemu przyznawania grantów badawczych i systemu oceny, awansu i wynagradzania pracownika naukowego, wskaźnika określającego skuteczność urynkowienia wyników badań.

Wśród korzyści wynikających z wejścia Spółki do Porozumienia Spółek Celowych (dalej: PSC), Prezes wymienił: bieżącą wymianę doświadczeń w zakresie wyzwań dla spółek celowych oraz stosowanych przez nie dobrych praktyk skutecznego działania (lista dyskusyjna oraz cykliczne spotkania wyjazdowe), reprezentowanie Spółki i ochronę jej interesów przez prezydium PSC w kontaktach m.in.

z MNiSW/NCBR/PARP, oraz wspólne pozyskiwanie i realizowanie projektów badawczo-doradczych dla przedsiębiorstw.

(dowód: akta kontroli str. 822-823)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Sprawozdania finansowe Spółki za lata 2015-2017 nie były sporządzone rzetelnie i zawierały następujące błędy:

a) w bilansie jednostki za 2015 r. w aktywach, w pozycji B.:

- Aktywa obrotowe, II. Należności krótkoterminowe, 1 Należności od jednostek powiązanych, w kolumnie 2, wpisano 89.866,88 zł, zamiast 0,00 zł,
- Aktywa obrotowe, II. Należności krótkoterminowe, 1a) z tytułu dostaw i usług w okresie spłaty, w kolumnie 2, wpisano 89.866,88 zł, zamiast 0,00 zł,
- Aktywa obrotowe, II. Należności krótkoterminowe, 1a) z tytułu dostaw i usług w okresie spłaty: do 12 miesięcy, w kolumnie 2, wpisano 89.866,88 zł, zamiast 0,00 zł,
- Aktywa obrotowe, II. Należności krótkoterminowe, 2 Należności od pozostałych jednostek, w kolumnie 2, wpisano 0,00 zł zamiast 89.866,88 zł,
- Aktywa obrotowe, II. Należności krótkoterminowe, 2 a) z tytułu dostaw i usług w okresie spłaty, w kolumnie 2, wpisano 0,00 zł, zamiast 89.866,88 zł,
- Aktywa obrotowe, II. Należności krótkoterminowe, 2 a) z tytułu dostaw i usług w okresie spłaty: do 12 m-cy, w kolumnie 2, wpisano 0,00 zł, zamiast 89.866,88 zł.

b) w bilansie jednostki za 2016 r.:

- w aktywach i pasywach, kolumny, do których wprowadzono dane wg stanu na koniec poprzedniego roku obrachunkowego, oznaczono tytułem „Stan na koniec okresu”, natomiast kolumny, do których wprowadzono dane wg stanu na koniec bieżącego roku obrachunkowego, oznaczono tytułem „Stan na początek okresu”,
- w aktywach, w pozycji B. Aktywa obrotowe, w kolumnie 2 wpisano 178.905,52 zł, zamiast 179.172,18 zł.

c) w bilansie jednostki za 2017 r.,

w aktywach, w pozycji B.:

- Aktywa obrotowe, II. Należności krótkoterminowe, 1 Należności od jednostek powiązanych, w kolumnie Bieżący okres, wpisano 0,00 zł, zamiast 2.300,00 zł,
- Aktywa obrotowe, II. Należności krótkoterminowe, poz. 1a z tytułu usług i dostaw w okresie spłaty, w kolumnie Bieżący okres, wpisano 0,00 zł, zamiast 2.300,00 zł,
- Aktywa obrotowe, II. Należności krótkoterminowe, poz. 1a z tytułu usług i dostaw w okresie spłaty: do 12 m-cy, w kolumnie Bieżący okres, wpisano 0,00 zł, zamiast 2.300,00 zł,
- Aktywa obrotowe, II. Poz. 3 Należności od pozostałych jednostek, w kolumnie Bieżący okres, wpisano 88.910,00 zł zamiast 86.610,00 zł

- Aktywa obrotowe, II. Poz. 3 a) Należności od pozostałych jednostek z tytułu dostaw i usług, w kolumnie Bieżący okres, wpisano 87.512,00 zł zamiast 85.212,06 zł,
- Aktywa obrotowe, II. Poz. 3 a) Należności od pozostałych jednostek z tytułu dostaw i usług w okresie spłaty: do 12 m-cy, w kolumnie Bieżący okres, wpisano 87.512,00 zł zamiast 85.212,06 zł.

w pasywach, w pozycji A.:

- Kapitał (fundusz) własny, w kolumnie Poprzedni okres wpisano 55.584,01 zł zamiast 70.391,55 zł,
- II. Kapitał (fundusz) zapasowy, w kolumnie „Poprzedni okres”, podana wpisano 484,89 zł, zamiast 35.584,01 zł,
- VI. Zysk netto, w kolumnie Poprzedni okres, wpisano 35.099,12 zł, zamiast 14.807,54 zł,

w pasywach, w pozycji B.:

- Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania, w kolumnie Poprzedni okres, wpisano 123.588,17 zł, zamiast 216.120,51 zł,
- III. Zobowiązania krótkoterminowe, w kolumnie Poprzedni okres, wpisano 123.588,17 zł zamiast 216.120,51 zł,
- III. 3 Zobowiązania wobec pozostałych jednostek, w kolumnie Poprzedni okres, wpisano 123.588,17 zł, zamiast 216.120,51 zł,
- III. 3 poz. d) z tytułu dostaw i usług, w kolumnie Poprzedni okres, wpisano 49.582,26 zł, zamiast 127.330,30 zł,
- III. 3 poz. g z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń, w kolumnie Poprzedni okres wpisano 73.951,41 zł zamiast 88.358,61 zł,
- III. 3 poz. h z tytułu wynagrodzeń, w kolumnie Poprzedni okres, wpisano 54,50 zł, zamiast 0,50 zł,
- III. 3 h poz. inne, w kolumnie Poprzedni okres, wpisano 0,00 zł, zamiast 431,10 zł,

oraz w pasywach w pozycji: Pasywa Razem (A+B) w kolumnie Poprzedni okres, wpisano 179.172,18 zł, zamiast 286.512,06 zł.

Ponadto, w Rachunku Zysków i Strat za 2016 r., obydwie kolumny oznaczono jednakowym tytułem „rok kończący się”, zamiast jedną z nich (znajdującą się bezpośrednio za kolumną „Rachunek zysków i strat”), oznaczyć informacją, że służy do wprowadzania danych za poprzedni okres obrachunkowy.

(dowód: akta kontroli str. 762-808)

Osoba prowadząca księgi finansowe Spółki¹⁸, potwierdziła wystąpienie ww. błędów i omyłek. Przedłożyła poprawione sprawozdania finansowe, oraz informację dodatkową do sprawozdania finansowego za 2017 r. wraz z wyjaśnieniami, z których wynikało, że błędy w sprawozdaniach za lata 2015-2016 dotyczące nieprawidłowego sumowania danych, spowodowane były niepoprawnie napisaną formułą, we wzorze sprawozdania, który dodatkowo zawierał błędnie opisaną kolumnę. Błędy w sprawozdaniu za 2017 r. powstały na skutek użycia formularza z roku poprzedniego, w którym kolumna dotycząca danych za poprzedni rok,

¹⁸ Prowadzenie rachunkowości Spółki zlecone zostało Biuru Rachunkowemu Dofis w Poznaniu.

zawierała informacje z roku 2015, podobnie jak zsumowane pasywa, które także odnosiły się do danych za rok 2015. Księgową podkreśliła, że błędy te nie miały wpływu na wyniki finansowe i sumy bilansowe w badanych okresach sprawozdawczych. Dodała, że dane niezbędne do sporządzenia sprawozdań, odzwierciedlały stan rzeczywisty i zostały przygotowane na podstawie dokumentacji rachunkowej, w tym zestawienia obrotów i sald, dokumentów księgowych, dzienników i ewidencji. Zapisy były odpowiednio udokumentowane i kompletne.

Prezes, będący odpowiedzialnym za zapewnienie prawidłowego sporządzania sprawozdań finansowych, potwierdził wystąpienie w bilansach ww. błędów dodając, że zostały one niezwłocznie poprawione. Prezes wyjaśnił, że zarówno błędy, jak i ich korekty, nie miały wpływu na rzeczywistą sytuację majątkową i finansową Przedsiębiorstwa, co potwierdziła zewnętrzna analiza, sporządzona przez ekspertów z firmy FSG Finanse, w czasie wykonywania niniejszej kontroli przez NIK. Prezes zaznaczył, że z analizy tej wynikało, iż wynik finansowy i sumy bilansowe w poszczególnych latach pozostały niezmiennie w stosunku do pierwotnie sporządzonych sprawozdań.

(dowód: akta kontroli str. 824-828, 836-838, 839-842, 848, 850-889)

NIK wskazuje, że odpowiedzialność za wykonywanie obowiązków w zakresie rachunkowości określonych ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹⁹, w tym z tytułu nadzoru, ponosi kierownik jednostki – w tym przypadku Prezes (art. 4 ust. 5 w zw. z art. 3 ust. 1 pkt 6 tej ustawy).

Ocena częściowa

Spółka prowadziła aktywną działalność w zakresie transferu wiedzy, głównie realizując projekty doradczo-badawcze. W tym zakresie działalność Spółki przyniosła oczekiwane efekty. W wyniku sprzedaży projektów doradczo-badawczych w latach 2014-2017, osiągnięto przychód w łącznej wysokości 2.559.494,29 zł. We wszystkich latach tego okresu, działalność Spółki wykazywała dodatni wynik finansowy netto. Wypracowany przez Spółkę zysk został przeznaczony na kapitał zapasowy, w celu zwiększania jej płynności finansowej. W okresie lat 2014-2017 płynność finansowa Spółki była wystarczająca i nie występowały przesłanki do utraty przez nią zdolności do kontynuowania działalności.

Nieprawidłowości stwierdzone w zakresie sprawozdawczości finansowej, pozostawały bez wpływu na działalność merytoryczną Spółki.

IV. Wnioski

Wnioski
pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁰, wnosi o podjęcie działań w celu zapewnienia zamieszczania rzetelnych danych w sprawozdaniach finansowych Spółki.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

¹⁹ Dz. U. z 2018 r., poz. 395 ze zm.

²⁰ Dz. U. z 2017 r. poz. 524.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia 16 maja 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler
Zbigniew Truszkowski
specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
z up. Tomasz Nowiński
wicedyrektor

.....
podpis

.....
podpis